

BUDAPEST FŐVÁROS XI. KERÜLET
ÚJBUDA ÖNKORMÁNYZATA

**SZOLGÁLTATÁS-
TERVEZÉSI
KONCEPCIÓ**

T A R T A L O M¹

I.	Bevezetés.....	2
II.	A szolgáltatástervezési koncepció koncepcionális alapjai.....	3
	II.1. Helyi településpolitikai, társadalompolitikai célok, alapelvek.....	3
	II.2. A helyi szociálpolitika célcsoportjai, a szociális kirekesztettség enyhítése.....	3
III.	Statisztikai adatok.....	5
IV.	A szociális ellátási kötelezettség általános tartalma.....	8
	IV.1. Pénzbeli ellátások.....	8
	IV.2. Természetben nyújtott szociális ellátások.....	8
	IV.3. Szociális szolgáltatások körében nyújtott alapellátások.....	8
	IV.4. Szociális szolgáltatások körében nyújtott szakosított ellátások.....	8
V.	Az egyes szociális ellátási formák, szolgáltatások helyzete tervezett feladatok, tennivalók, célok.....	10
	V.1. Szociális szolgáltatások – alapellátási formák.....	10
	V.2. Szociális szolgáltatások – szakosított ellátások.....	16
	V.3. Hiányos vagy hiányzó ellátási formák, teendők, terv.....	26
VI.	Egyes csoportok sajátos problémáihoz kapcsolódó speciális ellátási formák, ilyen ellátások kialakításának szükségessége.....	27
VII.	A nem önkormányzati szociális szolgáltatások helye és szerepe az ellátásban....	28
	VII.1. Hajléktalan ellátás.....	28
	VII.2. Fogytékkel élők ellátása.....	28
	VII.3. Szenvedélybetegek ellátása.....	29
VIII.	A szolgáltatások korszerűsítésének irányai.....	30
	VIII.1. Teendők a szolgáltatások szakmai színvonalának emelése érdekében.....	30
	VIII.2. Minőségbiztosítás a szociális intézményekben.....	31
	VIII.3. A szociális ellátások fenntartása-működtetése finanszírozási kérdései.....	32
	VIII.4. A szociális ellátások, intézmények tervezett karbantartási-felújítási beruházási feladatai.....	33
	VIII.5. Személyi feltételek biztosítása.....	33
IX.	Kiemelt feladatok a szociális szolgáltatások ellátásának biztosítására.....	35
X.	Egészséges és aktív időskor – alternatív közösségi kezdeményezések és önkéntes tevékenységek bekapcsolása az újbudai ellátórendszerbe ²	39

¹ A szolgáltatástervezési koncepciót a Képviselő-testület az **500/2004./XI.ÖK/XII.15.** határozatával fogadta el.

² A szolgáltatástervezési koncepció X. fejezettel történő kiegészítését a Képviselő-testület a **84/2017. (IV. 27.) XI.ÖK** határozatával fogadta el.

I. Bevezetés

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 92. § (3) bekezdése szerint, a legalább 2000 lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat a településen illetve a megyében, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít 2004. december 31-ig.

A szolgáltatástervezési koncepció meghatározza különösen

- a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- az ellátási kötelezettség teljesítésnek helyzetét, ütemtervet készít a szolgáltatások biztosításáról,
- a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait,
- továbbá az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

A Koncepciót a Képviselő-testület fogadja el, és kétévente felülvizsgálja, aktualizálja.

A Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat Szolgáltatástervezési Koncepciójának célja a kerületben élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok, továbbá a biztosított ellátási formák megszervezése módjának meghatározása. A Koncepció tartalmazza

- a fenntartott intézményrendszer struktúráját, szerkezetét, legfontosabb jellemzőit,
- a szakosított ellátások iránti igények alakulását, a várakozók számát, korösszetételét, legfontosabb szociális jellemzőit,
- az intézményrendszer korszerűsítésének irányait.

II. A szolgáltatástervezési koncepció koncepcionális alapjai

II.1. Helyi településpolitikai, társadalompolitikai célok, alapelvek

A helyi szociálpolitikának közre kell működnie abban, hogy megelőzze a családok perifériára sodródását. Ennek érdekében az Önkormányzat szabályozott keretek közötti együttműködésre törekszik a civil szférával, a karitatív feladatot ellátó társadalmi szervezetekkel. Az Önkormányzat feladatkörében szociális szolgáltatást nyújtó saját fenntartású intézmények és más szervezetek kompetenciaviszonyainak tisztázásával, a szükségszerű szociális protokoll kidolgozásával, a feladatok összehangoltságával, az ágazatközi együttműködés továbbfejlesztésével épülhet ki a szociális szolgáltatások magas színvonalú, lehetőség szerint a lakosság minden rétegére kiterjedő, könnyen hozzáférhető ellátó rendszere. Olyan társadalompolitika, szociálpolitika kívánatos, amely a generációk egymásra utaltságának és egymás iránti kölcsönös felelősségének tudatában, a nemzedékek közötti és a nemzedéken belüli szolidaritás elemeinek megmaradását segíti elő. A helyi szociálpolitika gyakorlati alapelve, hogy az ellátás középpontjában a szociális segítségre szoruló személy áll, akinek elidegeníthetetlen joga emberi méltóságának, állampolgári jogainak tiszteletben tartása. Fontos feladata a kírívó esélykülönbségek, valamint az ebből adódó társadalmi feszültségek mérséklése, a szegénységben élők esélyeinek, önálló boldogulási lehetőségeinek javítása.

II.2. A helyi szociálpolitika célcsoportjai, a szociális kirekesztettség enyhítése

Az önkormányzati szociálpolitika elsődleges célcsoportjai

- az időskorúak,
- a tartós munkanélküliek, az aktív korú nem foglalkoztatottak, a fiatal munkanélküliek,
- az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők,
- a fogyatékkal élők,
- a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők és családtagjaik, továbbá
- a hajléktalan személyek.

Az időskorúak ellátása

Az ENSZ 1991-ben megfogalmazott alapelvei értelmében olyan idős-politikára van szükség, amely az egész élet során biztosítja a gondoskodást, az önmegvalósítást és a méltóságot. Ennek figyelembevételével kell felmérni jelenlegi helyzetünket, megfogalmazni a rövidebb és távolabbi szakmai célok elérésének lehetőségeit.

Az ellátási feladatok egyik legsúlyosabb problémája a társadalom korösszetételében mutatkozó előregedési tendencia, amely az elkövetkező tíz évben a demográfiai mutatók alapján csak súlyosbodni fog. Fel kell készülni a növekvő igényeknek való megfelelésre.

Munkanélküliség, adósságterhek, lakhatási problémák

A szegénység generációk közötti öröklődésének enyhítése a leghatásosabb eszköz a szegénység elleni küzdelemben. Az elmúlt évek elszegényedési folyamatának legnagyobb vesztesei a gyerekek és fiatalok. Jelentős erőfeszítéseket kell tenni a gyermekek és fiatalok közötti szegénység enyhítésére a fiatalabb generációk perspektíváinak javítására. A gyermekétkeztetés ingyenessé tétele a szegények körében, az iskolai felzárkóztató programok szervezése segít enyhíteni a marginalizálódást. A szegénység egyik legfőbb oka és eredete a tartós munka- és jövedelemhiány. Közhasznú foglalkoztatási programok erősítésével a jövedelemszerzés esélye nő.

Fogyatékkal élők ellátása

Az integrációs törekvéseket megerősítve az otthoni, közösségi ellátások fejlesztési igényeit kell megerősíteni. Az idősellátásban kialakított támogató szolgálat szállítószolgálat és információs irodája segítséget nyújthat a fogyatékkal élők részére is. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kialakítása a fogyatékkal élők számára is fontos cél.

Egészségkárosodott személyek ellátása

A szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek részére nappali és átmeneti ellátás biztosítása törvényben előírt önkormányzati feladat. Intézményi részleg létrehozásával vagy karitatív szervezetekkel ellátási szerződési jogviszonyban nyílik lehetőség a feladat ellátására.

Hajléktalan személyek ellátása

A hajléktalanok nappali (melegedő) és átmeneti ellátása szerződési jogviszony keretében valósul meg.

III. Statisztikai adatok

Demográfiai adatok

A lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező népesség lélekszáma
2004. január 1-jén 144 441 fő.

a) Nemek szerinti megoszlás

	fő	arány
Férfi	66 593	46,1 %
Nő	77 848	53,9 %

b) Korcsoport szerinti megoszlás

	fő	arány
0-17 év	19 045	13,2 %
18-24 év	20 967	14,5 %
25-30 év	14 499	10,1 %
31-40 év	14 701	10,2 %
41-50 év	18 775	13,0 %
51-60 év	20 077	13,9 %
61-70 év	16 210	11,2 %
71-	20 167	13,9 %

c) A 15 éven felüliek családi állapot szerinti megoszlása

	Fő	arány
Nőtlen	23 890	18,4 %
Hajadon	20 504	15,8 %
Özvegy	15 059	11,6 %
Elvált	13 259	10,3 %
Élettársával, házastársával él	56 869	43,9 %
Összesen	129 581	100,0 %

d) A népesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása

	fő	arány
Aktív összesen	58 186	40,3 %
Munkanélküli	3 096	2,1 %
Inaktív	47 612	33,0 %
Eltartott	35 547	24,6 %

e) A lakott lakás tulajdonjellege, használati jogcím szerinti megoszlás

	db	arány
Saját tulajdon	55 881	89,1 %
Albérletben él	4 120	6,5 %
Önkormányzati lakás	2 118	3,4 %
Egyéb	630	1,0 %
Összesen	62 749	100,0 %

f) A lakott lakás alapterülete szerinti megoszlás

	db	arány
0-29 m ²	2 110	3,4 %
30-39 m ²	6 812	10,9 %
40-49 m ²	10 980	17,5 %
50-59 m ²	16 798	26,8 %
60-79 m ²	15 128	24,1 %
80-99 m ²	5 066	8,0 %
100 m ² –	5 855	9,3 %

g) Az egy háztartásban lakók száma szerinti megoszlás

	db	arány
1	25 266	39,1 %
2	20 101	31,1 %
3	10 399	16,1 %
4	6 738	10,4 %
5 és több	2 116	3,3 %
Összesen	64 620	100,0 %

h) A 7 éves és idősebb korosztály legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

	Fő	arány
Általános iskola	35 057	25,4 %
Szakiskola	14 420	10,5 %
Szakközép, gimnázium	40 603	29,4 %
Főiskola, egyetem	47 836	29,3 %
	137 916	100,0 %

IV. A szociális ellátási kötelezettség általános tartalma

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 63/A § n) pontja az egynél több kerületet, illetve a főváros területét meghaladó ellátási kötelezettség teljesítését a fővárosi, megyei önkormányzat feladatkörébe utalja.

Az Sztv. és a Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzatnak a szociális és gyermekjóléti pénzbeli és természetben nyújtott támogatásokról, a szociális szolgáltatásokról valamint a gyermekjóléti alapellátásokról szóló **17/2003./VI.24./ XI.ÖK** sz. rendelete alapján a szociális ellátásoknak a következőkben felsorolt formái biztosítottak.

IV.1. Pénzbeli ellátások

- időskorúak járadéka,
- rendszeres szociális segély,
- lakásfenntartási támogatás,
- ápolási díj,
- átmeneti segély,
- születési támogatás.

IV.2. Természetben nyújtott szociális ellátások

- gyógyszer-támogatás,
- közgyógyellátási igazolvány,
- temetési segély,
- adósságkezelési szolgáltatás.

IV.3. Szociális szolgáltatások körében nyújtott alapellátások

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- speciális alapellátási feladatok.

IV.4. Szociális szolgáltatások körében nyújtott szakosított ellátások

- átmeneti elhelyezést nyújtó ellátások,
 - fogyatékkal élők átmeneti otthona,
- nappali ellátást nyújtó intézmények,
 - idősek klubja,
 - fogyatékkal élők nappali ellátása,
 - szenvedélybetegek nappali ellátása.

Az ellátórendszer további kiépítése során kiemelten fontos feladat az

- időskorúak átmeneti ellátása (gondozóház),
- a szenvedélybetegek átmeneti ellátása,
- a pszichiátriai betegek átmeneti ellátása, továbbá
- pszichiátriai betegek nappali ellátásának biztosítása.

V. Az egyes szociális ellátási formák, szolgáltatások helyzete tervezett feladatok, tennivalók, célok

V.1. Szociális szolgáltatások – alapellátási formák

a) Étkeztetés

Az étkeztetést az Egyesített Szociális Intézmények (1119 Budapest, Keveháza u. 6.) biztosítja személyes gondoskodás keretében a

- szociálisan rászorultak,
- koruk, egészségi állapotuk miatt rászorultak,
- fogyatékos személyek,
- szenvedélybetegek,
- pszichiátriai betegek,
- hajléktalanok számára.

Az étkeztetés biztosítása napi egyszeri meleg étel formájában történik, heti öt, hat vagy hét napon át.

Az étkezés igénybevételének lehetősége

- helyben fogyasztás,
- elvitel,
- házhoz szállítás formájában.

Az étkeztetést részben saját üzemeltetésű, napi 500 adag ebéd elkészítésére alkalmas konyháról, részben vásárolt élelmiszer formájában biztosítja az intézmény.

A házhoz szállítást egyéni vállalkozók végzik.

Szükség esetén kímélő étel, esetleg diétás ételmenü biztosítására is van lehetőség. 35 fő hajléktalan személy étkeztetésének biztosítása a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesülettel együttműködésben valósul meg.

A 2003. évben bevezetésre került a HACCP minőségbiztosítási rendszer. Az intézményi konyha rendelkezik a biztosítási rendszer által előírt feltételekkel. A Szociális Konyha jellege és az ellátottak köre miatt szociális feladatokat is ellát.

Az étkezés térítése

Az étkezésért a jövedelem arányában térítési díjat kell fizetni, melyet az Önkormányzat rendelete állapít meg. Az étkeztetésben részesülők jövedelmi helyzete, szociális rá-szorultsága évente felülvizsgálatra kerül.

Adatok

Időszak	Helyben fogyasztott ebéd	Házhoz szállítás
2003.	283	1 035
2004. I. félév	160	1 350

Feladatok

A bővülő igények mennyiségi és minőségi változtatásokat kívánnak meg. A Szociális Konyha az igényeket egyedül nem tudja ellátni, ezért szükséges külső beszállító cégekkel, szerződés megkötésével biztosítani az étkeztetését. A pszichiátriai betegek valamint a szenvedélybetegek száma és aránya a szociális étkeztetésben megnövekedett, emiatt speciális képzéssel rendelkező szakemberek alkalmazása szükséges.

b) Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás feladata, hogy otthonában szükség szerint segítséget nyújtson azoknak az öregségi nyugdíjkorhatár feletti, vagy fogyatékkal élő, vagy egészségi állapotuk miatt rászoruló személyeknek, akik életvitelükhöz személyi és környezeti tisztaságuk biztosításához, társkapcsolataik ápolásához, kulturális igényeik kielégítéséhez, érdekeik védelméhez ezt igénylik. A gondozás alapvető és elsődleges célja az izoláció biológiai, pszichés és szociális következményeinek leküzdése. A házi gondozás magába foglalja a saját lakásban történő segítségnyújtásnak minden olyan módját és tevékenységi formáját, melyeket az igénylő egészségi állapota, szociális helyzete miatt saját maga elvégezni nem képes. A szolgáltatást nagyobb részben az időskorúak veszik igénybe. Jellemző a kerület egyes részeinek elöregedése, egyre nő azonban a nem időskorú de súlyos, tartós betegségben szenvedők ellátás-gondozás iránti kérése is.

A gondozásba vétel saját kérelemre, illetve korlátozottan vagy teljesen cselekvőképtelen személy esetében a gondnokán keresztül történik.

Gondozási szolgáltatások

A gondozási tevékenység terjedelmét, gyakoriságát és tartalmát, a gondozást igénybe vevő személy rászorultsága, családi és szociális körülményei határozzák meg.

- Fekvőbeteg ápolása, gondozása, háztartási szükségletek, takarítás, bevásárlás, ebéd házhoz szállítása, környezet rendben tartása, fűtésről való gondoskodás.
- Személyi higiéniével kapcsolatos feladatok.
- Egészségügyi ellátás, orvossal való kapcsolattartás, pszichés gondozás.
- Érdekvédelmi feladatok, jogi tanácsadás. Mobilizálás - esetenként gyógytorna.

Adatok

Időszak	Házi segítségnyújtást igénybevevők
2003	257
2004 I. félév	287

Feladatok

A házi segítségnyújtás kiegészítő szolgáltatása vagy önállóan megszervezett szolgáltatási formája a **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás**. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló idős korú, valamint fogyatékos személyek részére nyújtott ellátás. Segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátást igénybevevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra.

Magas azoknak a száma, akik koruk vagy egészségi állapotuk miatt önmaguk ellátására képtelenek, így életvitelükben segítséget igényelnek. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtással hatékony választ sikerül találni arra a problémára, hogy a házigondozásba bevont idős emberek krízis esetben - a hagyományos gondozás keretein belül - a gondozási időn kívül és hétfvégén is kapcsolatot teremthessenek gondozóikkal.

A rendszer előnye:

- az idős emberek nagyfokú biztonsággal otthonukban ápolhatókká válnak,
- nem kerülnek be a drágább bentlakásos és egészségügyi ellátásokba,
- az idős ember megszokott környezetében történő gondozása mentálisan előnyösebb számára, a riaszthatóság nagyfokú biztonságot nyújt,
- a 24 órás állandó ügyelet biztosításához új munkaerő alkalmazásra van szükség így az új szolgáltatás egyben munkahelyteremtő program is.

A szolgáltatás működésének feltétele:

- folyamatos szakgondozói ügyelet biztosítása,

- közlekedési lehetőség (taxi szolgálat) elérésének lehetősége,
- mobiltelefonos kapcsolattartás biztosítása,
- a jelzőrendszer beszerzése és üzemeltetése.

A szolgáltatás kiépítése – pályázati forrás segítségével – a 2004. évben, 65 riasztókészülék kihelyezésével megvalósul.

c) Családsegítés

A feladatot a Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti - Módszertani és Családsegítő Szolgálat (1117 Budapest, Bogdánfy utca 7/D) látja el.

Az intézmény régiófelosztásban dolgozik.

A régiók:

- Albertfalva
- Kelenföld
- Lágymányos
- Gellérthegy-Belkerület
- Őrmező-Kelenvölgy
- Gazdagrét

A családsegítés főbb alappillérei:

- segítségnyújtás a veszélyeztetett, krízishelyzetbe kerülő mentális és szociális gondokkal küzdő egyéneknek és családoknak,
- életvezetési stratégiák kidolgozása,
- az egyének a családok kapcsolatkézségének javítása,
- egyéni-, pár- és családterápiás tevékenységek megszervezése,
- természetbeni, anyagi és személyes támogatások közvetítése,
- együttműködés más intézményekkel, társadalmi szervezetekkel, csoportokkal.

A leggyakrabban felmerülő problémák:

válás, munkanélküliség, magány, napi megélhetési gondok, lelki problémák, depresszió, időskori problémák, pszichiátriai betegségek, alkohol és szenvedélybetegség okozta problémák.

Adósságkezelési tanácsadó szolgáltatás

Az Sztv. 55. §-a alapján a települési önkormányzat lakhatást segítő adósságkezelési szolgáltatásban részesítheti azt a családot amelynek a törvényben meghatározott mértékű közüzemi díjhátraléka keletkezik. Az Önkormányzat akkor nyújthat adósságkeze-

lési szolgáltatást ha adósságkezelési tanácsadást működtet. Ezt a feladatot látja el a Családsegítő Szolgálat adósságkezelési tanácsadó szolgálata. A tanácsadó egyrészt együttműködik az adós háztartással, melynek során feltárják a probléma megoldásához szükséges feltételeket, másrészt a Polgármesteri Hivatal megbízásából az ügyféllel együtt előkészítik az optimális támogatási forma igénybeviteléhez a megfelelő lépéseket.

Egyéb szolgáltatások

- jogi tanácsadás,
- pszichológiai tanácsadás, kineziológiai szolgáltatás, pszichiátriai tanácsadás és konzultáció,
- civil szervezetekkel folyamatos együttműködés.

Feladatok

Nélkülözhetetlenné válik olyan speciális felzárkóztató programok célzott napközi és tanulószobai szolgáltatások, felvételre előkészítő tanfolyamok, kollégiumok megszervezése, amelyek javítják a szegény gyermekek esélyeit az iskola sikeres elvégzésében.

Lakásügy területén az egyik legégetőbb probléma a lakással rendelkezők lakhatásának megőrzése, ezért a mainál is nagyobb súlyt kell helyezni az adósságkezelésre, a közműdíj kompenzációs rendszer további fejlesztésre.

Forgalmi adatok

Év	működési napok száma	éves forgalom (fő)
2003	254	4760

d) Speciális alapellátási feladatok

da) Támogató szolgálat

Az Egyesített Szociális Intézményekben integráltan működik a Támogató szolgálat 2003-tól. A Szolgálat 2003. márciustól folyamatosan működik négy alkalmazottal. A Támogató Szolgálaton belül Információs Iroda és Szállító Szolgálat működik.

Az Információs Iroda tevékenysége sokrétű. Segít nyomtatványok, kérelmek kitöltésében és ezek ügyintézésében.

Az intézmény a megvásárolt akadálymentesített személyszállító kisbusszal biztosítja a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulását, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételéhez a szükséges feltételeket. A közlekedési problémák megoldásával a szállító szolgálat a

fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségét, igénybevételét is elősegíti.

Napi, heti alkalmi szállításokat végeznek, amely során sérült gyermekek fogyatékosok intézményeibe, oktatási intézményekbe, orvoshoz történő szállítást biztosítják.

A Szolgálat együttműködik a kerületben lévő alap- és nappali ellátást biztosító intézményekkel, lakóotthonokkal, a háziorvosi szolgálattal, a körzeti védőnőkkel, gyógypedagógiai, nevelési szolgáltatókkal és a fogyatékos személyeket segítő más XI. kerületi szervezetekkel.

A támogató szolgálat mind az egyénnek, mind a családnak biztosítja és segíti az önállóbb életre, nagyobb életviteli szabadságra, terheik csökkentésére irányuló törekvéseit.

Feladatok

Az intézmény célja a támogató szolgálat működési körének bővítése szülői klub beindításával. A fogyatékkal élő családok számára ismeretterjesztő előadások, mentálhigiénés foglalkozások, kiscsoport, önismereti csoport, személyiségfejlesztő tréning, ellátott felügyelet biztosítása a klub fő célja.

db) Szenvedélybetegek ellátása

A Katolikus Karitás – Caritas Hungarica (1113 Budapest, Bartók B. út 30.) szervezet – ellátási szerződés keretében – a RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat útján 1994. óta biztosítja az alkohol-, a drog-, a gyógyszerfüggők, étkezési zavarokkal küzdők, játékszenvedély-betegek és hozzátartozóik alacsonyküszöbű, pszichoszociális ellátását. Az alacsonyküszöbű intézmény célja a szenvedélybetegek, valamint közvetlen környezetük minél szélesebb körének elérése, fogadása. A szerhasználatnak, valamint járulékos ártalmainak csökkentése, a változás elindítása és segítése. Az életmód, életvitel váltásának ösztönzése, az utógondozása, illetve a visszaesés megelőzése. A pszichoszociális ellátás olyan munka, amely arra irányul, hogy az egyének, a családok, a csoportok és a társadalom részéről rendelkezésre álló lehetőségeket úgy mozgósítsuk, hogy a személy magatartásában és helyzetében kedvező változásokat érjünk el oly módon, hogy az ember saját normáin és céljain belül, valamint társadalmi lehetőségeit figyelembe véve megelégedéssel működhessen.

dc) Utcai szociális munka

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Budapesti Központja – ellátási szerződés keretében – Utcai Gondozó Szolgálat útján nyújt segítséget a kerület közterületein élő hajléktalan embereknek. A Szolgálat elsősorban ártalomcsökkentési feladatot lát el, gondozási folyamat kialakítására, a társadalmi integráció elősegítésére nagyon csekély

a lehetőség. 2003-as adatok szerint a kerületben 72 helyszínen 209 ügyféllel vettek fel kapcsolatot.

V.2. Szociális szolgáltatások – szakosított ellátások

a) Idősek Háza

A kerületben az idős korosztály körében megnövekedett az igény a tartós bennlakást nyújtó szociális otthon iránt. Az intézmény még a Fővárosi Tanács építésében 1974-ben került átadásra, funkciójában az első Budapesti Nyugdíjsházként. A nyugdíjsházi ellátási formára az érdeklődés folyamatosan csökkent az idősök részéről. 1999-ben az intézményben a férőhely kihasználtsága még az 50%-ot sem érte el. 2000-től a Nyugdíjsház mellett az új igényeknek megfelelően új ellátási formát is működtet, szociális ápoló-gondozó otthoni emeltszintű egységet. Az idősök otthona a nyugdíjkorhatáron felüli idősök elhelyezésére szolgáló intézmény. Felvételüket kérhetik azok az idős emberek, akik koruk, egészségi állapotuk miatt önmaguk ellátásáról gondoskodni nem tudnak, a területi alapellátás keretében pedig már nincs lehetősége megnyugtató módon a további ellátásukra.

A nyilvántartott várakozók száma: 2004. szeptember 1-jén 100 fő, ebből 10 a házaspár. 2004. június 30-ai adatok alapján az otthonban élők száma 69 fő ebből a szociális ellátottak száma 58 fő. 2004. június 15-ei hatállyal az otthon 80 fő ellátására végleges működési engedéllyel rendelkezik.

Az elhelyezésre várók kor szerinti bemutatása

51-60 év		61-70 év		71-80		81-90		91-95 év		összesen	
férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
1	1	5	25	11	37	4	15	0	1	21	79
2		30		48		19		1		100	

A kérelmezők problémái, amiért felvételüket kérik:

- az emelkedő lakás karbantartási költségek,
- a lakásfenntartási költségek fizetése,
- önellátási képességük elvesztése,
- elmagányosodás,
- egészségi állapotuk nagymértékű megromlása,
- az alapellátás nem képes a teljes körű gondoskodást megoldani.

A szociális otthoni gondozás komplex célja a kornak, egészségi állapotnak megfelelő létfeltételek biztosítása és végleges otthon teremtése. Az emeltszintű idősök otthona az átlagos szociális intézményi elhelyezésnél jóval magasabb színvonalú körülményeket biztosít az Sztv-ben meghatározottak szerint. Az otthonban nyújtott teljes körű ellátásnak négy alapeladata van: fizikai-, egészségügyi, pszichés gondozás, valamint a célszerű és tervezett foglalkozások.

Egészségügyi ellátás

Az intézmény szerződéssel foglalkoztat heti 2 x 2 órában intézményi orvost, aki minden lakó egészségügyi problémájával igény szerint foglalkozik, a lakók többségének az intézményi orvos egyben háziorvosa is. A szakmai szoftver biztosítja a lakók egészségügyi adatainak, kórelőzmény, jelenlegi státusz, állandó gyógyszerek, a rendeléseken való megjelenés, a gyógyszer felírások folyamatos vezetését, az archivált adatok visszakeresését.

A szorosabb ápolást, gondozást átmenetileg vagy tartósan igénylők részére betegszobai elhelyezést biztosít az intézmény a háromágyas betegszobában. A betegszobai ellátás során egyrészt rehabilitációs, másrészt hospice jellegű ellátást nyújtanak. A betegszobai ellátás szakmai felügyeletét az intézmény orvosa látja el.

A napi ellátást, sürgősségi problémák jelzését az intézményben üzemelő nővérhívó rendszer segíti. Az ellátottakkal kapcsolatos eseményeket a törvényi előírásnak megfelelően átadófüzetben naponta, műszakonként vezetik az ápolók.

Szűrések

A lakók részére a Máltai Szeretetszolgálat segítségével végeztetnek a kötelező tüdőszűrő vizsgálatokat minden lakónknál.

Az otthonban szerveztek szemészeti, ortopédiai szűrést.

A diabetes szűrést, és gondozást folyamatosan a szakmai tervnek megfelelően végeznek.

Lelki gondozás

A mentálhigiénás feladatokkal megbízott diplomás ápoló munkatárs feladata a szakmai munkatársakkal együtt a lelki egészség megőrzéséhez, krízis helyzetek, stressz megoldó képesség kialakításához, javításához, a krónikus betegséggel való együttéléshez szükséges életviteli problémák megoldása. A gondozási tervhez kapcsolódó mentálhigiénés gondozási terv megvalósítása, értékelése.

A mentálhigiénés munkatársunk folyamatosan együttműködik, az intézmény által szerződéssel biztosított pszichológus szakemberrel.

A vallás gyakorlására az igényeknek megfelelően, katolikus mise van minden hónapban az előre meghirdetett időpontban az intézményben.

Szociális gondozás, kulturális, szórakoztató foglalkoztatás

A korábbi társas kapcsolatok megtartása, a hozzátartozókkal való folyamatos kapcsolat segítése fontos feladat. Az új kapcsolatok kialakításához, fenntartásához különböző közös programokat szerveznek a lakók részére intézményen belül és kívül is.

Szabadidős programok

A szabadidő eltöltéséhez az otthonon belül folyamatosan működnek a foglalkoztatások a lakók igényeinek megfelelően. Elkészítetik a lakók bevonásával az éves programtervet, ebben szerepel filmvetítés, zenehallgatás, énekkar, színházlátogatás, egészséges életmóddal kapcsolatos előadás, játék, klubbéltetés.

A szabadidő eltöltéséhez az intézmény házi könyvtára, napilapok, és egyéb sajtótermékek gazdag választéka áll a lakók rendelkezésére. Az intézmény két közösségi helyiségében televízió – UPC bővített program előfizetéssel kínál műsorválasztékot, videó, audiórendszer magnóval, CD lejátszóval áll rendelkezésre a lakók, és a programok szervezői részére.

Szolgáltatások

A szerződésben foglalt szolgáltatásokat, napi háromszori étkeztetés, takarítás, mosást, folyamatosan 24 órás nővérszolgálatot, orvos, pszichológus, gyógytornát biztosítanak az ellátottak részére. A bérlők részére a szolgáltatások közül a takarítás és a mosás a Házirendben meghatározottak szerint igényelhető.

Feladat

Az épületen belüli korszerűsítési munkálatok után a pihenőpark felújítását, akadálymentes közlekedésének biztosítását kell megvalósítani.

A Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat területén működő egyéb fenntartásban lévő idősotthonok:

Fővárosi Önkormányzat által fenntartott intézmények:

Kamaraerdei út 16. 400 férőhellyel

Bánk Bán u. 12-20. 120 férőhellyel

Rupphegyi út 7. 126 férőhellyel

Gazdagréti tér 4. 57 férőhellyel
Kenderes utca 4. 16 férőhellyel

Egyházi fenntartású:

Katolikus Caritas XXIII. János Szeretetotthon 1112 Budapest, Dayka G. út 102-104.
120 férőhellyel, apartmanos elhelyezés

b) Nappali ellátást nyújtó intézmények

Nappali ellátást nyújtó intézmény az idősök klubja, a fogyatékosok nappali intézménye, a szenvedélybetegek nappali intézménye, pszichiátriai betegek nappali intézménye továbbá a nappali melegedő.

ba) Idősök klubja

Nyolc helyszínen működik az Egyesített Szociális Intézményeken belül.

Budafoki út 12.	30 férőhely
Alabástrom út 13.	25 férőhely
Budafoki út 55.	20 férőhely
Kisújszállás u. 10.	25 férőhely
Kenderes u. 4.	25 férőhely
Gazdagréti tér 4.	80 férőhely
Bocskai út 43-45.	40 férőhely
Keveháza u. 6.	25 férőhely

A kerületben élő, döntően időskorúak számára az Idősök Klubjai nappali ellátás keretében nyújtják szolgáltatásaikat, gyakran a hiányzó családi gondoskodást is pótolva. A klubok napi programokkal az időskorban szinte törvényszerűen bekövetkező elmagányosodás, depresszió oldásában, a súlyos veszteségeket követő gyászreakció feldolgozásában is segítséget tudnak nyújtani tagjaik számára.

Időszak	Tagok száma
2003	302
2004 I. félév	294

A klubok kihasználtsága **100 - 120 %-os**, természetesen ez bizonyos ingadozást mutat, általában a tavaszi hónapokban csökken a gondozottak száma. A tárgyi, környezeti feltételek kialakításánál figyelembe kell venni az időskorúak egészségi állapotát, szükségleteit, ezen belül a személyre szabott gondoskodás szempontjait.

Az idősek klubja szolgáltatásai

A klubtagok részére számos szolgáltatást biztosítanak, melyek megkönnyítik életüket.

Egészségügyi ellátás

Orvosi rendelés, egészségügyi felvilágosító előadások, dietetikai tanácsadás, szűrővizsgálatok, személyi higiéné biztosítása, mosás, vasalás, pedikűr, fodrász, gyógytorna, felvilágosító munka, aktivizálás, vérnyomásmérés, szakellátáshoz irányítás, tornaeszközök használatának biztosítása (szobakerékpár), bevásárlásban segítségnyújtás, mentálhigiénés szolgáltatásokat.

Étkezési lehetőség

Napi egyszeri meleg ebéd kedvezményes térítés mellett, betegség esetén házhozszállítás.

Segítségnyújtás

Rendszeres jogi tanácsadás lehetősége, segélyek intézése, egyéb támogatásokhoz való hozzájutásban.

Kulturális szolgáltatások

Könyvtár, folyóirat, rádió, televízió, videó áll rendelkezésre.

A klubok munkatársai folyamatos kapcsolatot tartanak a klubtagok családtagjaival, a háziorvosokkal.

A Gazdagréti tér 4. és a Kenderes u. 4. szám alatt működő Idősek Klubja a Nyugdíjas-ház épületében működik, szolgáltatásait leginkább a bérlők veszik igénybe.

bb) Fogyatékosok nappali intézménye

Habilitációs Napközi Otthon (1118 Budapest, Ménesi út 16.)

A Budavári Önkormányzat, a II. Kerületi Önkormányzat, a XI. Kerületi Önkormányzat és a XII. Kerületi Önkormányzat Intézményfenntartó Társulás 2000. január 1-jével jött létre. A társulás a Fővárosi önkormányzattól ajándékozás útján átvette az eredetileg gyermekotthonként működő intézményt és Habilitációs Napközi Otthonként működte-

ti. Az intézményben 3-18 éves korosztályú halmozottan sérült súlyos fogyatékos gyermekek gondozása, korai fejlesztése napközbeni ellátása történik. A 25 férőhellyel működő intézményben az ellátottak a főváros egész területéről érkeznek.

A társult kerületek közigazgatási határain kívülről érkező ellátottak esetében a lakóhely szerint illetékes önkormányzattal a Társulási Tanács ellátási szerződést köt.

A Habilitációs Napközi Otthon a családban élő súlyosan és halmozottan sérült gyermekek napközbeni szociális ellátását nyújtja. A gyermekek életkoruknak megfelelően és szakértői vélemény alapján készült egyéni gyógypedagógiai terv szerint fejlesztő gondozásban, korai fejlesztésben és a képzési kötelezett gyermekek fejlesztő felkészítésben részesülnek. Az intézményben konduktor foglalkozik az arra rászoruló gyermekkel, évente ortopédiai vizsgálatot szervezünk.

A gyermekek felvételét minden esetben szakértői vélemény alapozza meg, melyben a bizottság a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek ellátására a Habilitációs Napközi Otthont jelöli ki. Az ellátásban részesülők felvételéről az intézményvezető dönt.

2003-ban az ellátottak száma:

I. ker.	2 fő	267 gondozási nap
II. ker.	3 fő	453 gondozási nap
XI. ker.	5 fő	563 gondozási nap
XII. ker.	2 fő	381 gondozási nap
más önkormányzattól	15 fő	1863 gondozási nap.

A 2003-2004-es tanévet 23 fővel zárta az intézmény. 2004-2005-ös tanévtől 8 fő vár felvételre és 3 fő gondozott ellátása szűnik meg.

Feladat

A fogyatékos személyek teljes körű ellátása érdekében az épület korszerűsítése és teljes akadálymentesítése szükséges.

Ellátási szerződés keretében további két alapítvány működtet fogyatékosok nappali intézményét.

Fenntartó	intézmény neve, címe	ellátottak száma	fogyatékoság fajtája

Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány	Árpádházi Szent Margit Napközi Otthon 1116 Bp., Rácz L. u. 73.	20	középsúlyos értelmileg akadályozott és halmozottan sérültek
Az Értelem Fogyatékosok Fejlődését Szolgáló Magyar Down Alapítvány	Down Alapítvány Fogyatékosok Napközi Otthona 1116 Bp., Szalóki u. 53.	30	down szindrómás és értelmi fogyatékosok

A fenntartókkal kötött ellátási szerződés alapján az önkormányzat támogatást nyújt a vállalt feladatok biztosítása érdekében. A 2 intézmény önkormányzati tulajdonú ingatlanban látja el munkáját, Budapest valamint az ország területéről fogadnak fogyatékosokat.

A működési engedélyek alapján Hivatalunk évente ellenőrzést végez az intézményekben. személyi, tárgyi, működési feltételek és módszertani szakértő bevonásával szakmai ellenőrzést végzünk.

A tapasztalatok alapján minden civil szervezet magas szakmai színvonalon látja el gondozottjait hangsúlyt fektetve az állapotúknak megfelelő fejlesztésre is.

A Down Alapítvány a Főváros Szolidaritási Alaptól elnyert pályázatok útján folyamatosan bővíti tevékenységi körét.

Feladat

Ellátási szerződés megkötése a Bliss Alapítvánnyal (1112 Budapest, Neszmélyi út 36.). Az intézményben 22 fő sérült gyermek nappali ellátását végzik.

A fogyatékosok nappali ellátása iránt az igények egyre növekednek, a súlyos fogyatékosok valamint az autisták napközbeni ellátása nem biztosított. A fenntartók számára támogatást kell nyújtani ezen speciális ellátások felvállalására is. Az intézmények utógondozói tevékenységet kevésbé végeznek, az ellátottak viszont állandó intézményi ellátást igényelnek, így célszerű ennek megszervezése is.

bc) A szenvedélybetegek nappali intézménye

A Magyar Karitasz RÉV Szendélybetegsegítő Szolgálat /1114 Budapest, Bartók Béla út 96./ látja el ezt a feladatot.

bd) A pszichiátriai betegek nappali intézménye

Kerületünkben nem működik ilyen jellegű intézmény.

Feladat

Nappali intézmény kialakítása vagy szerződéses szociális ellátással biztosítani a kerületi lakosok számára a szolgáltatást.

be) Nappali melegedő

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (1119 Borszéki u. 1.) hajléktalan felnőttek számára biztosít napközbeni tartózkodásra, kikapcsolódásra, tisztálkodásra, étkezésre lehetőséget, hivatalos ügyeik intézésében segítséget és háziorvosi jellegű egészségügyi ellátását. célunk, hogy ügyfeleink minél teljesebb információhoz jussanak a szociális ellátórendszer nyújtotta lehetőségeikről. Orvosi rendelőben egészségügyi vizsgálatokat végeznek, azokhoz beutalót, kötözést, kórházi férőhely megszervezését intézik, esetenként saját készletből biztosítanak gyógyszert. Délutánonként kötés folyik, kórházi kezelés esetén a betegeket meglátogatják tisztasági csomaggal látják el. A rendelőben két orvos és egy ápolónő dolgozik. A téli hónapokban 250 főt is elér a ellátottak száma. A Szociális Információs és Szolgáltató Iroda munkanapokon fogadja az ügyfeleket 8.00-12.00 óráig. Elvesztett iratok pótlásában nyújtanak segítséget. A munkatársak információval is szolgálnak a hajléktalan ellátás és egészségügy különböző intézményeiről, tanácsadással segítik az ügyfeleket. A hajléktalan emberek számára heti egyszeri ruhaosztásra a ruhajegyét itt lehet igényelni. Az iroda forgalma éves szinten havi 163 fő.

Ruhaosztás

A ruhaosztást nemcsak hajléktalan ügyfeleink, hanem a kerület rászoruló lakosai is igénybe vehetik. 2003-ban 125 család kapott ruhaadományt a lakosság részéről, a melegedő ügyfelei közül pedig 910 hajléktalan személy.

Ebédosztás

Az Egyesített Szociális Intézmények által munkanapokon 35 főnek meleg ebédet biztosítanak egy állandó lista alapján. Vasárnapokon és ünnepnapokon délelőtti zsíroskenyér-osztás van. Alkalmanként 250-300 ember fordul meg ezeken a napokon az intézményben.

Női éjjeli menedékhely

A téli krízis időszakban novembertől-áprilisig a nappali melegedő helyiséget és vizes blokkját használják nők fogadására.

A Fiatalok Önségítő Egyesülete a Major u. 37. szám alatt működtet Nappali melegdőt. Célja segítségnyújtás hajléktalan, volt állami gondozott, börtönből szabadult, szenvedélybeteg, családi háttérrel nélküli veszélyeztetett, hátrányos helyzetű fiatalok számára.

Dél előtt idős vagy rokkant hajléktalanok számára klubfoglalkozást szerveznek délután fiatalok számára rehabilitációs önségítő klubot működtetnek.

Életvezetési, jogi, foglalkoztatási, orvosi tanácsadás történik. Nyitva tartásunk ideje alatt szociális étkeztetést végzünk céljaink komplex megvalósítása érdekében. A 65 fő befogadásra alkalmas intézmény teljes létszámmal üzemel mind a téli mind a nyári hónapokban. a személyes tisztálkodás mellett a ruhanemű mosására, szárítására egyránt alkalmas helyiséggel rendelkeznek.

c) Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai:

- időskorúak gondozóháza;
- fogyatékos személyek gondozóháza;
- pszichiátriai betegek átmeneti otthona;
- szenvedélybetegek átmeneti otthona;
- éjjeli menedékhely
- hajléktalan személyek átmeneti szállása.

ca) Időskorúak gondozóháza

Az idősek gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

Az önkormányzat nem működtet ilyen intézményt. A feladatellátás hiányzik.

cb) A fogyatékos személyek gondozóháza

A fogyatékosok gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá.

A Down Alapítvány Átmeneti Ápoló-Gondozó Otthona 1994 óta működik, korábban a Tétényi út 132. szám alatt, majd 2001 nyarától a Szalóki u. 53. szám alatti egykori

bölcsőde épületében. A lakók napközben ugyanabban az épületben működő Napközi Otthonban tartózkodnak.

2003-ban 25 kerületi kliens összesen 2534 gondozási napot töltött az Otthonban.

cc) Pszichiátriai betegek átmeneti otthona

A pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a pszichiátriai beteg helyezhető el, aki- nek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, vi- szont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti keze- lése nem indokolt.

A kerületben nem működik ilyen jellegű intézmény.

cd) A szenvedélybetegek átmeneti otthona

A szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakor- vosi (addiktológus, pszichiáter) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került meg- állapításra és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem old- ható meg.

A kerületben nem működik ilyen jellegű intézmény.

d) Lakóotthon

Kerületünk illetékességi területén a fogyatékos személyek lakóotthonát működtet két civil szervezet.

Fenntartó	intézmény neve, címe	ellátottak	fő
Az Értelmi Fogyatékosok Fejlő- dését Szolgáló Down Alapítvány 1145 Bp., Amerikai út 14.	Down Alapítvány Lakó- otthona 1116 Bp., Andor utca 6.	down szindrómás és értelmi fogyá- tékosok	30
Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány, 1115 Bp., Ulászló u. 15	Szent Mihály Lakóott- hon 1116 Bp., Derzsi u. 4.	középsúlyos ér- telmileg akadályo- zott sérültek	10

Szent Mihály Lakóotthon

A 2001. óta működő Otthonban tíz középsúlyos értelmi fogyatékos lakik, ahol emberhez méltó módon, keresztény szellemű családi légkörben, mint saját otthonukban tölthetik életüket. Az intézmény célja szakképzett segítők biztosításával a lakók önálló életvitelének kialakítása, szoros együttműködésben a hétköznapi nappali tevékenységet biztosító Szent Margit Napközi Otthonnal.

A lakók beilleszkedésének segítése, testi lelki gondozásuk és szüleikkel családjaikkal való folyamatos kapcsolattartás a szülők segítése gyermekeik elengedésében.

V.3. Hiányos vagy hiányzó ellátási formák, teendők, terv

Az Sztv. alapján a XI. Kerületi Önkormányzat ellátási kötelezettségéből az alábbi ellátási formák létrehozása szükséges:

Szenvedélybetegek nappali intézménye

Pszichiátriai betegek nappali intézménye

Időskorúak gondozóháza

Pszichiátriai betegek átmeneti otthona

Szenvedélybetegek átmeneti otthona

VI. Egyes csoportok sajátos problémáihoz kapcsolódó speciális ellátási formák, ilyen ellátások kialakításának szükségessége

VICUS ALAPÍTVÁNY

A Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a kerület lakossága egészségi, szociális, oktatási, kulturális és sport szükségletei részbeni kielégítése érdekében még 1991-ben létrehozta a VICUS XI. alapítványt, mely alapítványt a bíróság időközben közhasznú Közalapítvánnyá nyilvánította.

A Közalapítvány segíti a kerületben a nagycsaládosokat, a kisnyugdijasokat a mozgásérülteket a pályakezdő fiatalokat, az önhibájukon kívül szociálisan nehéz helyzetbe került embereket, családokat, az egészségügyi alapellátás műszeres fejlesztését, a különböző kulturális, oktatási, óvodai intézményeket és 1997-től a távhőellátásban érintett lakásokban élőket az esetleges hátralékok és havi díjak kifizetésében.

A Közalapítvány pénzügyi alapját kizárólag az adományok képezik.

VII. A nem önkormányzati szociális szolgáltatások helye és szerepe az ellátásban

A Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat egyes szociális feladatok ellátásának biztosítása érdekében ellátási szerződést kötött civil szervezetekkel:

VII.1. Hajléktalan ellátás

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Budapest Központ
Székhely

Telephely: 1119 Budapest, Borszéki u. 1.

Hajléktalan személyek átmeneti Otthona és nappali melegedő

Ellátási szerződés megkötésének éve: 2000

Fiatalok Önsegítő Egyesülete

1119 Budapest, Major u. 37

Hajléktalan személyek átmeneti otthona nappali melegedő

Ellátási szerződés megkötésének éve: 2003

VII.2. Fogyatékkal élők ellátása

Az Értelmi Fogyatékosok Fejlődését Szolgáló Down Alapítvány

1145 Budapest, Amerikai út 14.

Telephely: 1116 Budapest, Szalóki u. 53

1116 Budapest, Andor u.

Ellátási szerződés megkötésének éve: 2000

Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány

Székhely: 1115 Budapest, Ulászló u. 15

Telephely: 1116 Budapest, Rácz L. u. 73

1119 Budapest, Derzsi u. 4.

Ellátási szerződés megkötésének éve: 1999

Folyamatban van ellátási szerződés kötése:

Bliss Alapítvány

1112 Budapest, Neszmélyi út 36.

VII.3. Szenvedélybetegek ellátása

Magyar Karitás RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat

Székhely: 1113 Budapest, Bartók Béla út 31.

Telephely: 1113 Budapest, Bartók B. út 96.

Ellátási szerződés megkötésének éve: 1994

Szervezet	Férőhely	2002.év	2003.év	2004. éviI. fél- évi támogatás
Magyar Máltai Szeretet- szolgálat.	50	3 850 000	4 200 000	2 205 000
Fiatalk Önségítő Egyesü- lete	65	-	600 000	315 000
Down Alapítvány	30	500 000	2 050 000	1 115 000
Szellemi Sérült Testvéreinkért	20	1 300 000	1 300 000	682 500
Magyar Karitás RÉV		4 800 000	5 250 000	2 756 000

VIII. A szolgáltatások korszerűsítésének irányai

VIII.1. Teendők a szolgáltatások szakmai színvonalának emelése érdekében

Az Sztv. módosítása értelmében speciális alapellátási feladatok megszervezése:

- támogató szolgálat 2003. márciustól működik az ESZI-ben
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kialakítása folyamatban, minisztériumi pályázati támogatással kívánjuk kialakítani
- családsegítő szolgálat módszertani feladatok ellátását vállalja

A gyermekjóléti és családsegítő feladatok összevonásával kialakult a kerület legnagyobb személyes gondoskodást végző szociális szolgáltató centruma.

A kerület nagyságából és szociálpolitikájának sajátos történetéből is adódik, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás terén országos jelentőségű módszertani feladatokra kapott megbízást. Ebből és a rendszer összefüggéseiből is következik, hogy hasonló szintre kell emelnie a családsegítés szakmai tevékenységét. Továbbképzésekkel, és igényes szakmai programok megvalósításával ki kell alakítani a családsegítés módszertani támogatását, sőt idővel a modell alapján országos családsegítő módszertani megbízás elérését.

A családsegítés területén az adósságkezelés és a mentálhigiénés, pszichés gondozás területén fejlesztés kívánatos. A pszichiátriai betegek és a mentális problémákkal küzdők növekvő száma megfelelő szakemberek alkalmazását kívánja meg.

A Humán Szolgáltató Központ felmérést készített, amelynek során 542 kérdőív feldolgozására került sor. A kutatásból megállapítható, hogy az alábbi szolgáltatásokra mutatkozik leginkább igény:

családsegítés, családgondozás	43%
étkeztetés	38%
támogató szolgálat	25%
házi segítségnyújtás	25%
tartós bentlakásos elhelyezés	
időskorúak részére	25%
fogyatékkal élők részére	20%
hajléktalanok részére	15%
átmeneti bentlakásos elhelyezés	14%
utcai szociális munka	14%

A már meglévő szolgáltatások közül a következők fejlesztése szükséges a megkérdezettek szerint:

családsegítés, családgondozás	48%
támogató szolgálat	35%
étkeztetés	34%
házi segítségnyújtás	27%
utcai szociális munka	17%
tartós bentlakásos elhelyezés	
időskorúak	16%
bentlakásos átmeneti elhelyezés	16%
tartós bentlakásos elhelyezés	
fogyatékkal élők	13%
hajléktalanok	13%
nem válaszolt	13%

VIII.2. Minőségbiztosítás a szociális intézményekben

HACCP

A 80/1999. (XII.28.) GM-EüM-FVM együttes rendelet a vendéglátás és közétkeztetés keretében történő élelmiszer-előállítás és forgalmazás feltételeit szabályozza.

A rendelet 3. §-a („) bekezdése rögzíti:

„Vendéglátásban, közétkeztetésben, valamint cukrászati és hidegkonyhai termékek előállítása során a vendéglátóknak, közétkeztetőnek saját minőségbiztosítási rendszert kell működtetni a biológiai, a kémiai és a fizikai vészhelyzetek megelőzését szolgáló „veszélyelemzés Kritikus Szabályozási Pontok (HACCP)” rendszernek a Magyar élelmiszerkönyvben meghatározott előírásai szerint.”

A bevezetés időpontját 2002. január 1-ben határozták meg.

A kerületben az Egyesített Szociális Intézmények 1 Szociális Konyhájában és 8 melegítő konyhájában kerület bevezetésre a HACCP. A rendszerdokumentáció kidolgozásához külső tanácsadók bevonására volt szükség. A külső tanácsadók a belső munkatársak közreműködésével elvégezték a helyzetfelmérését, a minőségbiztosítási rendszer kiépítéséhez szükséges átvizsgálást, majd a tevékenységek szabályozása és a dokumentumok elkészítése is megtörtént, a helyzetfelmérésre a kapcsolódó előírások figyelembe vételével került sor, így vizsgáltak többek között az élelmiszer-előállító helyre, épületre, környezetére, berendezésekre, az előállítás eszközeire vonatkozó előírásokat, az előállító helyek tisztántartása, karbantartása, tisztítása, fertőtlenítése gya-

korlátát, személyi higiéniaát az élelmiszer-előállítással kapcsolatos rendelkezéseket, higiéniai ellenőrzést.

A konyhák felújítását, az előírásoknak megfelelő szakosított tároláshoz szükséges hűtőgépek, a higiéniai követelményeknek megfelelő edényzet és tálalóeszközök beszerzését is jelenti.

VIII.3. A szociális ellátások fenntartása-működtetése finanszírozási kérdései

Az intézményi feladatellátás keretei

A Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzati törvényből és az Sztv.-ből adódó kötelező és önként vállalt szociális feladatait alapvetően 4 részben önállóan gazdálkodó (ESZI, HSZK, Idősek Háza, Rehabilitációs Napközi Otthon) – önkormányzati államháztartási szervezet – fenntartásával, működtetésével látja el.

Az Önkormányzat feladatainak egy részét civil szervezetekkel fennálló ellátási szerződések útján valósítja meg.

A szakmai feladatok ellátása érdekében a XI. Kerületi Önkormányzat, mint fenntartó biztosítja az intézmények működtetéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint az azok fejlesztéséhez, állagmegóvásához szükséges forrásokat. Meghatározza a gazdálkodás pénzügyi kereteit, valamint a költségvetés végrehajtásának szabályait is.

A kerületi intézmények önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező önkormányzati államháztartási szervezeti formában látják el feladataikat. Működésük gazdálkodási kereteit az államháztartási szervekre vonatkozó jogszabályi előírások, valamint a Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat rendeleti szabályozzák.

Az intézmények alapfeladataikat, kiegészítő és vállalkozási tevékenységüket a részükre kiadott alapító okiratban határozta meg a fenntartó önkormányzat. Minden intézmény rendelkezik határozatlan idejű működési engedéllyel.

Az intézmények feladatait döntően közalkalmazottak foglalkoztatásával látják el.

A Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat szociális ágazatának költségvetése: az általa fenntartott intézmények költségvetése, a szociális feladatokat ellátó civil és egyéb szervezetek támogatásából,

és a személyes gondoskodás feladatai céltartalékból áll.

VIII.4. A szociális ellátások, intézmények tervezett karbantartási-felújítási-beruházási feladatai

Tárgyi feltételek biztosítása

A szociális intézmények felújításával és bővítésével megfelelő építészeti és tárgyi feltételeket biztosítunk a szakmai munka végzéséhez:

2002-ben az Egyesített Szociális Intézmények a Budafoki út 55 szám alatt működő már használhatatlan központi épületből a Keveháza u. 6. szám alá költözött, ahol a régi bölcsőde épületét az ellátottak fogadására is alkalmas minden igényt kielégítő intézménnyé alakították át. Az épületben tornaterem, orvosi szoba, és az ehhez szükséges kiszolgáló helyiségek is megtalálhatóak.

2003-ban megkezdődött az Idősek Háza - Nyugdíjsház és Idősek Emeltszintű Otthona (1115 Budapest, Fraknó u. 5.) bővítése emeletráépítéssel. Ezzel együtt a kényelmes életvitelhez szükséges kiszolgáló helyiségek és szabadidős programoknak helyt adó helyiségek is növelik az ellátás szakmai színvonalát. Időközben a felújítás II. üteme is elkezdődött.

2004-ben a Családsegítő Szolgálat a Mérnök u. 40 alatti épületből a Humán Szolgáltató Központ központi épületében a Bogdánfy u. 7/D szám alá költözik az épület átalakítását követően.

2004. évtől a Rehabilitációs Napközi Otthon felújítása, az épület akadálymentesítése is megkezdődött. A pályázati támogatásokból és az önkormányzatok által biztosított önrészből az épület akadálymentesítése az épülethez tartozó udvar kiépítése valósul meg.

VIII.5. Személyi feltételek biztosítása:

Az Sztv. 92/B. § (1) bekezdése e) pontjában foglalt rendelkezés értelmében a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény állami fenntartója gondoskodik a szakemberek képzéséről, továbbképzéséről. A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről rendelkező 6/200. (VII.6.) SzCsM rendelettel módosított 1/2000.(I.7) SzCsM rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza a személyes gondoskodás körébe tartozó egyes feladatokat ellátó személyek képesí-

tési előírásait. Az alapellátásban az ellátottakkal közvetlenül foglalkozó dolgozók 50%-nak a szakosított ellátást biztosító intézményekben a dolgozók 80%-nak szakképzettnek kell lennie.

A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII.4) SzCsM rendelet folyamatosan szakmai továbbképzést kötelezően írja elő azoknak a szociális tevékenységet végző személyeknek akik a szakmai jogszabályban meghatározott képesítési előírásokhoz kötött tevékenységet főállásban munkaviszonyban vagy közalkalmazott jogviszonyban végzik.

A szociális továbbképzés és szakvizsga követelményrendszerének megfelelően az intézmények elkészítették a 7 éves továbbképzési tervüket, amely alapján a szakdolgozók az előírt pontszám megszerzése céljából tanfolyamokon, konferencián, továbbképzéseken vesznek részt.

2003-ban szociális továbbképzés és szakvizsga normatív támogatása 22. 300/fő.

Az igényelt támogatás összesen 4. 950 600 Ft volt.

Habilitációs Napközi Otthon

2002 évi statisztikai átlagléttszáma: 13 fő

2003-ban továbbképzésen részt vett személyek száma: 6 fő

Egyesített Szociális Intézmények

2002 évi statisztikai átlagléttszám:

2003-ban továbbképzésen részt vett dolgozók száma: 26 fő

Idősek Háza-Nyugdíjsház és Idősek Emeltszintű Otthona

2002 évi statisztikai átlagléttszám: 13

2003-ban továbbképzésen részt vett szakdolgozók száma: 2 fő

Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti-Módszertani és Családsegítő Szolgálat

2002 évi statisztikai átlagléttszám: 38 fő

2003-ban továbbképzésen részt vett szakdolgozók száma: 18 fő

IX. Kiemelt feladatok a szociális szolgáltatások ellátásának biztosítására

- A szociális intézményekben a személyi és tárgyi feltételek biztosítása.
- A szociális ellátás területén kiemelten a nagycsaládosok és az idős egyedül álló emberek segítése.
- Az intézmények folyamatos karbantartása, akadálymentesítése.
- A kötelező hiányzó ellátási formák biztosítása.
- A feladatok ellátását szolgáló személyi és tárgyi feltételek mennyiségi növelésén túl minőségében is javuló szolgáltatás biztosítása az igénybe vevők részére.
- Az ágazatok közötti együttműködés fejlesztése, az önkormányzatok közötti és a nem-önkormányzati szervezetekkel való együttműködési formák, eljárások bővítése.
- Az esetmenedzselés újszerű feladataihoz való alkalmazkodás annak érdekében, hogy mindenki a neki legmegfelelőbb ellátási formához juthasson.
- A megfelelő tájékoztatási rendszer kialakítása, hogy minden érintetthez eljussanak az információk az igényelhető támogatásokról, ellátási formákról.

ÖSSZEGZÉS

A korszerű szolgáltató típusú települési önkormányzati szociálpolitika nemcsak az ügyfelekre, a szükségben levő személyekre koncentrálnak. Partnere minden olyan társadalmi vagy helyi szerveződés, amely együttműködésével hozzá tud járulni a terület szociális jólétének javításához, illetve amely el tudja látni ezeket a jelző, felvilágosító és segítő feladatokat.

A korábbi korrektív szemléletű szociálpolitikában ma a prevencióra helyeződik át a hangsúly. Érdemesebb a segítséget igénylő problémák elébe menni, aminek humán és gazdasági nyeresége egyaránt igazolt. Az alapvető kérdés nem maradhat elméleti, hogy mindezt milyen eszközökkel és milyen igazgatással szervezze meg az önkormányzat. Speciális előnnyel rendelkeznek a civil szervezetek a tekintetben, hogy alapításukból adódóan pontosabb helyi ismeretekkel rendelkeznek, vagy alaposabb információjuk van az általuk képviselt célcsoportról. Gyakran elérhetetlenek ezek az információk az intézmény vagy a hivatal számára, hiszen nem rendelkeznek a szükséges eszközökkel és jogosítványokkal. A civil szféra viszont más lehetőségekkel rendelkezik.

Levezethető a jogszabályokból is az önkormányzat azon feladata, hogy megfelelő segítséget kell nyújtania a területén működő civil szervezeteknek. Ennek részeként célszerű olyan módszereket kialakítani és működtetni, amelyek elősegítik a szervezetek tevékenységét, ugyanakkor hozzájárulnak a helyi szociálpolitika fejlesztéséhez és

megvalósításához. Ezt célozza a *szociális szakmai szolgáltatás* tevékenységének és a hozzá kapcsolódó intézménynek kialakítása és működtetése.

A 2005-2007-ig terjedő időszakban a szolgáltatásokkal kapcsolatos teendőket a leírtak alapján az alábbiak szerint foglalhatjuk össze.

2005. év

Idősellátás

Az idősellátás nagy jelentőségű feladat, hiszen a kerületben növekszik az ellátásra szorulóknak száma. A már működő ellátó rendszer az elkövetkező években kizárólag kapacitásbővítéssel, korszerűsítéssel, a feladatok összehangolásával, az ágazati együttműködés fejlesztésével lesz képes a növekvő igények kielégítésére az étkeztetés, házigondozás és otthon ápolás területén is.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kiépítése. A gondozási területen folyamatos információgyűjtés, a gondozásra szorulóknak felkutatása, ennek alapján az ellátó rendszer bővítése, átszervezése.

A támogató szolgálat továbbfejlesztése oly módon, hogy a fogyatékkal élők társadalmi integrációja megvalósuljon.

Gondozóház kialakításához alkalmas épület megkeresése (Bogyó u. 8. szám alatti épület felmérése, alkalmassági vizsgálata Szociális Park kialakításának lehetőségére. Ez a gondozóházat is magában foglalná.) Már működő Gondozóházak tevékenységéről felmérés, kiértékelés, pénzügyi kalkuláció elkészítése ellátási szerződéssel történő feladatellátás és a saját fenntartású intézmény pénzügyi feltételeinek összehasonlításával. A folyamatosan fejlesztett alapellátás és a saját fenntartású gondozóház, vagy ellátási szerződéssel biztosított átmeneti otthoni elhelyezés együttes működtetése jelentős mértékben csökkentheti a bentlakásos intézményben történő elhelyezési igények számát.

Pszichiátriai és szenvedélybetegek átmeneti elhelyezését biztosító ellátási lehetőségek felmérése, értékelése.

Családsegítés

- Pszichológiai tanácsadás bővítése
- Nevelési nehézségekkel küzdő szülők részére csoportok működtetésének beindítása

- Hátrányos helyzetű családok részére ingyenes nyelvoktatás megszervezése, kedvezményes oktatást vállaló szervezetek felkutatása.
- Egész éves felzárkóztató korrepetálás, nyári pótvizsgára felkészítő korrepetálás megszervezése
- Lakótelepi csellengők, éjszakai csellengők részére kortárs–segítők felkutatása, megszervezése, munkájuk felügyelete, ellenőrzése, támogatása. Már működő kortárs–segítő csoportok megkeresése, munkájuk felmérése, elemzése, lehetőség esetén ellátási szerződés előkészítése,
- Helyettes szülői hálózat kialakítása, pénzügyi háttér biztosítása.

Idősotthoni ellátás

- Az épület akadálymentes közlekedésének kialakítása
- A parkosítás megtervezése, és parkosítás.

Habilitációs Napköziotthon

- Az átmeneti ellátás iránti igények felmérése, átmeneti elhelyezés lehetőségének felmérése, pénzügyi számítások, elemzés.
- Teljes akadálymentesítés megvalósítása

2006. év

Idősellátás

- A döntés szerint az átmeneti gondozást, ellátást biztosító Gondozóház ellátási szerződésének előkészítése, illetve a lehetőségek szerint, a Szociális Parkban működtetni kívánt ellátások szervezésének megkezdése
- A pszichiátriai betegek ellátásának megszervezése, vagy ellátási szerződés előkészítése, elfogadásra benyújtása
- A házi segítségnyújtás területén a felmérés elemzésének figyelembe vételével történő kapacitásbővítés iránti igény megfogalmazása, az ésszerűsítések, szervezések végrehajtása.

Családsegítés

- A RÉV Szenvedélybeteg – segítő Szolgálattal hosszú távú együttműködés kialakítása, utógondozó csoportok, dogprevenációs csoportok működtetése.
- Munkanélküliek részére tanácsadás, tréningek szervezése, munkahelyek felkutatása

– Magatartási problémákkal küzdő gyermekek részére csoportok működtetése

Idősotthoni ellátás

Minőség-ellenőrzés bevezetése

2007. év

– A szociális ellátás és szolgáltatás területén is a minőség-ellenőrzés bevezetése, valamint a jogszabályváltozás figyelemmel követésével, az új bővítési lehetőségek folyamatos feltárása, elemzése, a kötelező feladatok ellátásához szükséges továbbképzések megszervezése, időben történő pénzügyi előrejelzése.

– A minőségi, lelkiismeretes, szakszerű és kreatív, hosszú távon, elhivatottan, a tapasztalatokat kamatoztatni tudó munka végzéséhez ezen a területen dolgozók részére évi két alkalommal kiégés elleni tréning megszervezése. A fokozottan veszélyeztetett területeken dolgozóknak negyedévenkénti rendszerességgel szupervízió biztosítása.

X. Egészséges és aktív időskor – alternatív közösségi kezdeményezések és önkéntes tevékenységek bekapcsolása az újbudai ellátórendszerbe

A XXI. századi európai civilizáció nagy jelentőségű kihívása a népesség átlag-életkorának kitolódása, amely jelentős társadalmi változásokat eredményez már napjainkban is. E kihívásnak az Önkormányzat feladataira kivetülő hatását felismerve Újbuda Önkormányzata – a Képviselő-testület **302/2013. (IX. 26.) XI.ÖK** határozata alapján – vezető partnerként vett részt a **HU11-0002-A1-2013** számú, **A GONDOSKODÓ VÁROS – Egészséges és aktív időskor** című projektben, amely a Norvég Finanszírozási Mechanizmus 2009-2014 finanszírozásával, és a Miniszterelnökség támogatásával, 2016. május 1. és 2017. április 30. között valósult meg.

A projekt általános célja az egészséges időskor, és az időskorúak aktív, tevékeny otthoni életvitelét támogató feltételek javítása. A projekt keretében létesült az Újbudai Önkéntes Koordinációs és Módszertani Központ (1114 Budapest, Kérő utca 3.), amely otthont ad a közösségi és önkéntes kezdeményezéseknek, tevékenységeknek.

Az életkor előrehaladtával beszűkülnek a társas, fizikai és családi szükségletek és tevékenységek, fokozódik a ráutaltság az egyes szociális szolgáltatások és egészségügyi ellátások tekintetében, ugyanakkor az intézményes ellátórendszer elérése is nehézséget okozhat. Ennek a veszteségeket halmozó folyamatnak a megfékezésére szolgáló eszkörendszer létrehozását tűzte céljául a program, amely a közösségépítésre, az önkéntességre, a segítő és adaptív tevékenységre épül. A pilot időszakban megtörtént az új szervezeti modell kidolgozása, kipróbálása és bevezetése Újbudán. Ennek keretében önkéntesek felkutatására, kiválasztására, felkészítésére és bevonására került sor, megkezdődött az idős személyek számára végzett kiegészítő jellegű otthoni ellátás, adaptív és segítő tevékenység.

A szervezeti modell kidolgozásába bekapcsolódott az Újbudán működő egészségügyi és szociális ellátó, továbbá önkéntes szervezeteket reprezentáló helyi támogató csoport, a Szent Imre Egyetemi Oktatókórház (állami egészségügyi szektor), a Szent Kristóf Újbudai Szakrendelő és Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. (önkormányzati egészségügyi szolgáltató), az Újbudai Szociális Szolgálat

(önkormányzai szociális intézmény) és a 60+ Őrmezei Szomszédsgai Közösség (önkéntes időskorúak közössége) részvételével.

A pilot időszakban 26 önkéntes bevonására, 112 önkéntes segítségnyújtó alkalomra, 2 önkéntes képzésre és 8 önkéntes találkozóra került sor. A pilot stáb látta el az önkéntesek toborzásával, kiválasztásával, a beérkező igények regisztrálásával, a szakmai tevékenység támogatásával, ellenőrzésével, a tudásbázis építésével és az adatkezeléssel összefüggő feladatokat. Az önkéntesek közvetlen irányítását, támogatását önkéntes koordinátorként két szociális szakember végezte.

Az önkéntesek feladata volt a képzésen és a támogató találkozókon való részvétel, a segítettek látogatása, a tapasztalatok megosztása továbbá a megjelenés közösségi felületeken.

A tevékenység dokumentálása meghatározott rendszerben, az Önkéntes Központ Alapítvánnyal közösen kidolgozott eljárásrend szabályainak megfelelően zajlik.

2017. május 1-jétől a pilot program feladatait Újbuda Önkormányzata az Újbudai Szociális Szolgálat tevékenységébe adaptálva látja el.

Az Újbudai Szociális Szolgálat

- a) átveszi a pilot stáb feladatait, a továbbiakban összehangolja a professzionális és a közösségi tevékenységeket,
- b) gondoskodik a projekt indikátorok dokumentálásáról, a jelentések előkészítéséről.

Az Önkormányzat a fenntartási időszakban – legalább 2022. április 30-ig –

- a) az intézmény számára biztosítja a feladatok ellátásához, az önkéntes koordinátori tevékenység és a call center működéséhez szükséges feltételeket,
- b) koordinálja a helyi támogató csoport működését, amely elősegíti az önkéntes tevékenység bekapcsolását és elterjesztését a professzionális ellátások és szolgáltatások igénybevételével összefüggő humán szükségletek területén.